

Marta Buchaca

(entrevistada per Carles Mallo)

Amb la Marta, fa molt que ens coneixem. Vam coincidir, deu fer uns vuit o nou anys, en un curs de la Beckett, quan encara els fèiem a la sala d'assaig, o al magatzem, o on podíem. En vam fer dos o tres de junts. I després ens vam deixar de veure. Però ella no parava d'escriure (em penso que la Marta no para mai d'escriure). Fa tres anys ens vam trobar de nou. Tots dos ens presentàvem a les proves de l'Institut. I ara tinc la sensació que passem moltes hores junts, que si classes, que si algun cafè (jo faig un te), que si comentem els textos que acabem d'escriure. Perquè això sempre ho fem: quan escrivim alguna cosa, ens la passem. Amb tota la confiança del món.

Acotació inicial i única: *Quan plou, a Barcelona és molt difícil trobar un bon bar; ni que sigui al costat del Teatre Nacional. Tot i així, la Marta n'ha trobat un. A ella, li han fet cas i*

li han portat una cervesa. A mi, no me n'han fet. Jo només faig l'entrevista.

Marta Buchaca, la tenim aquí, a La Gran Peña.

La Gran Peña és *molt necessari* que ho posis.

Ho posaré, ho posaré: BAR-RESTAURANTE LA GRAN PEÑA. Primer de tot necessito demanar-te que m'expliquis una mica què vol dir això d'escriure teatre als busos, al metro, a classe, al lavabo...

Jo sempre escric a llocs estranys. Ara, quan has arribat, estava escrivint. Sempre apunto, sempre tinc una llibreta i escric. Però moltes vegades escric a casa meva a l'ordinador sense saber què escriuré. I a classe, també. És molt lleig dir-ho, però escric molt a classe, i no és que no m'interessi el que passa, però em dona un punt de relax que, a vegades, a la vida diària, no tinc. T'obliga a seure en un lloc, i saps que potser hi estaràs tres hores.

Per tant, escriure és planejar les coses o passar-t'ho bé en aquell moment?

Passar-m'ho bé al moment, sempre. Planejo molt poc el que escric. Tinc moltes obres de deu pàgines. Escriure deu pàgines bones, un inici d'obra potent, és, no fàcil, però relativament senzill aconseguir-ho. El que és difícil és acabar una història i que et sembli tot potent, Crear moltes expectatives durant deu o quinze pàgines sóc capaç de fer-ho. El que no sóc tan capaç de fer és acabar una obra que m'agradi i m'interessi i m'atreveixi a ensenyar a la gent.

I no t'has proposat mai planejar una obra del tot abans de començar?

Ho he fet només amb *L'olor sota la pell*, que va néixer en un seminari de l'Institut, d'en Carles Batlle, a primer de Dramatúrgia. Allà en Carles ens va proposar el mètode d'escriure primer l'argument, planificar cada escena... I la veritat és que jo crec que és la meva millor obra. No ens enganyem. Segurament confirma el tema que planejar funciona. Però en el fons *L'olor...* també va començar sense saber què escriuria. Crec que primer vaig escriure una escena i a partir d'aquesta escena vaig poder escriure l'argument.

I per què em costa tant trobar un lligam clar entre totes les teves obres?

Perquè no tinc estil. O tinc l'estil de no tenir estil. Fem una citació: em sembla que Martin Crimp deia que no tenir cap estil era tenir un estil. Tot i així crec que *L'olor sota la pell* deu ser l'obra més fidel al meu estil, perquè és la primera obra que m'agrada, que m'interessa, i com que no sé dir-te exactament d'on ve, segurament deu venir molt de mi. *Emergència* la vaig escriure quan estava treballant d'assistent de direcció amb l'Àngel Llàcer a *Tenim un problema*. I en va sortir una mena de comèdia comercial, sense cap sentit pejoratiu, que, per mi, no el té gens.

Dius que *L'olor sota la pell* és l'obra que és més teva. Com és que aquest to poètic que destenyeix no hi és gens a les altres? Vaja, crec.

No. A les altres no hi és.

Et negues a tu mateixa?

(*Riu.*) No. Les altres són més directes. També estan escrites en molt menys temps que *L'olor...* i estan molt menys pensades. Per exemple, *Emergència* s'escriu quan... Bé, par-

lem de la cama, que és important a la meua vida. L'escric quan em trenco la cama per segona vegada (amb la primera vegada vaig escriure *L'olor...*) i estava molt enfonsada, molt deprimida, em venia tota una època de repòs... I jo sóc una persona molt activa. M'agrada estar tranquil·la un cap de setmana, però no quatre mesos. (*Riu.*) Vaig començar a escriure mails còmics a les meves amigues, contes còmics que enviava per correu. Em passava el matí volant, passant-m'ho bé. I no m'agrada *xupar* molta tele. La tele del matí em deprimeix molt.

Però sèries sí, no?

Sèries, sí. En sóc fan, però en aquella època no estava enganxada a cap sèrie. O sí, a *Friends*.

Ja lliga.

Lliga molt, *Friends*. Doncs en aquella època vaig començar a escriure *Emergència*. Més o menys. I d'un conte d'aquells, el de *La Bella Dorment*, neix *Emergència*. La idea era aquesta: necessito escriure alguna cosa còmica per no deprimir-me encara més.

Per tant a les teves obres hi ha molt del que vius, del que veus...

Molt. I, a més, ho dic a tothom. No copio. Utilitzo molts elements reals. Disfressats, evidentment. Per exemple, l'única cosa que tinc de narrativa és una història de la meua família. I la meua mare em va obligar a no mostrar-ho a ningú, perquè adaptava anècdotes familiars. Tinc una família molt còmica. I les anècdotes familiars són una cosa que em fascina molt. I *Emergència* està plena de situacions d'amigues meves, que he viscut o que m'han explicat... Evidentment sempre passant pel filtre de ficcionalitzar-ho.

Però jo parlava més de coses que veus a la tele o de teatre mateix...

Totalment. Per exemple, a *En conserva* és *Lost*. Jo estic enganxada a *Lost*. I *En conserva* neix d'aquí. Un espai del qual no es pot sortir, elements exteriors que no entenem... Neix de *Lost* i també del curs del Rafael Spregelburd. La veritat és que, amb el seu curs, vaig tenir més crisi que revelació. Tot el que m'han ensenyat els altres professors, aquest senyor em diu que és tot el contrari...

Que el text és el menys important d'una obra... El més important és la situació. I crec que és una clau molt bàsica. I jo moltes vegades l'havia oblidat. *L'olor...*, per exemple, no és una obra de situació. És una obra de poesia. De paraula.

O sigui: Argentina o Catalunya? Catalunya-Argentina.

Això què vol dir?

És una pregunta molt difícil, perquè jo diferencio molt el text català de la posada en escena catalana. La interpretació catalana no m'interessa tant. La dels argentins és més veritat, perquè parlen com a la vida real. No sonen falsos. Veus una situació i te la creus. El teatre català, molt sovint, ho treballa tot cap enfora. El teatre argentí ens ha anat molt bé, però és que la situació d'Argentina no es pot comparar amb la d'aquí. A Argentina es fa teatre en pisos, *sense un duro*, per tant tens una llibertat espectacular. Si tu has d'escriure un text per al Teatre Nacional, no ets lliure. O per a qualsevol teatre de Catalunya. Tot i així, crec que el repte és sentir-te tan lliure com si ho fessis al menjador de

casa. Crec que és això el que a mi m'ha ensenyat el teatre argentí.

Però després d'entrar en contacte amb l'Spregelburd, també has començat a dirigir...

I jo sempre deia que no volia ser directora. I no és que ho vulgui ser, però l'experiència de dirigir *En conserva* ha estat espectacular a l'hora d'aprendre com a dramaturga. Jo no sóc actriu, i crec que un bon director hauria de ser actor. O hauria de dominar molt el llenguatge dels actors. I com que jo no el dominava, m'he rodejat d'unes actrius que estan formades amb el mètode del Daulte, i hem acabat fent un procés en el qual elles m'han ensenyat a mi, també. I ara tinc *mono*.

Ara estrenes a la Beckett. I t'ho munta en Juan Carlos Martel.

Ara, si poguessis, ho dirigiries tu? No, *L'olor sota la pell*, no. Amb *En conserva*, tenia la sensació que era lliure de canviar el que volgués. De *L'olor...*, no en tocaria ni una coma. I per això li he dit a en Juan Carlos que jo aniré als assajos, però no cada dia, perquè sé que la meua presència allà

frenarà un procés: crec que a l'hora d'assajar s'ha de tocar el text, s'ha de ser molt lliure amb el text. És l'avantatge de treballar amb autors vius. I en el Juan Carlos hi confio molt. Li vaig passar *L'olor...* que encara no el coneixia gaire... Però suposo que hi havia alguna cosa de destí... I ell em va demanar si l'obra tenia director abans que guanyés el premi Bartrina i que jo tingués cap possibilitat d'estrenar-la enlloc. I parlàvem molt de *L'olor...* com una possibilitat remota. És un somni, sí. Per mi, fer una obra a la Sala Beckett és un somni. Però també fa molta por. I aleshores, si no va bé, jo sempre podré dir que el Juan Carlos ho va fer malament. (*Riu.*)

I això que gairebé a totes les teves obres aparegui el tema de les relacions amoroses? Tens problemes, Marta?

Tinc molts problemes, sí. (*Riu.*) Però crec que l'amor és molt important a la vida. I l'amor el vinculo sovint a la família. A *L'olor...*, la família és molt important. La família que s'ha trencat i la voluntat de fer-ne una de nova. Sona conservador. Potser és que ho sóc. I els amics també són importants.

L'amor és absolutament necessari?

Molt necessari.

I l'humor?

L'humor és MOLT necessari. A mi, *Emergència* em va servir com a teràpia per aguantar amb la cama *tiesa*...

Teràpia amb el teatre?

Segur que sí. No sé si tots ho fem... No hi ha cosa que em relaxi més que escriure. I t'ajuda a ordenar les idees. Jo ara ja no faig cap diari, perquè escric teatre. Jo escric per intentar entendre.

Entendre't a tu?

Entendre el món i entendre'm a mi.

I vols que l'espectador l'entengui, el món?

Nooo... Jo vull que l'espectador vingui al teatre i passi una bona estona. Potser *L'olor*... és l'obra que vol entendre més el món. Perquè suposo que és el recull de totes les que he fet abans.

Canvio de tema. Per fer teatre s'ha de ser pobre?

A mi m'encantaria ser una burgesa i anar-me'n a fer teatre a París, la ve-

ritat. A mi m'encantaria parar tres mesos i anar-me'n a escriure. I crec que ja m'he adonat que és molt difícil guanyar diners fent teatre. Evidentment no ens hi hem posat per diners. Crec que fariem una altra cosa. Evidentment hi ha l'opció de treballar a la tele. Seria ideal poder fer una cosa que t'interessi a la tele i que et doni diners per escriure teatre.

La tele i el teatre tenen alguna cosa a veure?

Són molt diferents. El que tenen a veure és que espero que la tele pagui el teatre.

No vull acabar sense que m'expliquis la foto del catàleg de la Beckett.

Tu, amb dues galledes i una gallina al costat.

La meva foto del catàleg és una gran broma. Això em passa per ser *novata*. A algú se li va acudir que *L'olor*... era una obra rural. Passa en un poble, però no vol dir que sigui rural. La foto de les galledes no defineix l'obra en absolut. I a mi m'han enganyat: no sabia que sortiria al programa de mà!!! Pensa que la idea original era una vaca, al meu darrere.

I vaig dir: «No, sisplau, una vaca, no». Una vaca i jo al davant? No ho hauria superat.

Però vols dir que en el fons no hi ha alguna cosa de la teva obra o de tu en aquesta foto...

Home, si hi penses una mica... Jo sóc la persona més *urbanita* del món... A mi em poses tres dies en un poble, i m'agafa un atac d'ansietat. Per cert, vols dir que en tindràs prou amb el que he dit per escriure alguna cosa?